

LEJEUNEA CAVIFOLIA (EHRL.) LINDB. IN DE LIJMERS

door E.C.H. Kolvoort

Onder een aantal mossen, verzameld bij Angerlo, 2 km z.o. van Doesburg op 7-V-'64 door de heer H.M. van de Steeg te Arnhem, welke hij me ter contrôle van enkele determinaties bracht, bevond zich een klein bebladerd levermos, dat op het eerste gezicht met zijn bovenliggende bladen leek op een zeer kleine Calypogeia. Het bleek echter de in ons land nog niet met zekerheid gevonden Lejeunea cavifolia (Ehrl.) Lindb. te zijn.

De plant is iets platter, ongeveer als Radula complanata, en groeit niet op de grond gedrukt, zoals meestal met Calypogeia het geval is, doch meer opgericht tussen andere mossen, waaraan het zich vasthecht.

Microscopisch vallen de relatief grote amphigastriën op van de vorm van die van Calypogeia Muelleriana en de over korte afstand ventraal teruggeslagen, van een stompe tand voorziene, bladlob aan de ventrale rand van het elliptisch-ronde blad. Deze bladlob vormt met de rest van het blad een vrij sterk opgeblazen ruimte, meest met water gevuld.

De bladcellen zijn zeer dicht met chloroplasten en met veel opvallend kleine, sterk lichtbrekende olielichaampjes gevuld. De celwanden zijn dun met typische verdikkingen op ongeveer het midden van de lengte. Zeer kleine trigonen zijn aanwezig.

Hier volgen enige maten van het onderzochte materiaal:
Gehele plant 5-10 mm lang, soms vrij sterk onregelmatig vertakt.

Grootste breedte van de bebladerde tak: 1 mm.

Breedte van de stengel: 85 μ .

Inplanting der bladen: zeer schuin, bijna in de lengterichting, bovenliggend.

Bladen zwak bol.

Grootste lengte van het blad: tot 500 μ .

Grootste breedte van het blad: tot 400 μ .

Zoom omgeslagen over 150 μ .

Grootste lengte der amphigastriën: 250 μ .

Grootste breedte der amphigastriën: 250 μ .

Insnijding: 100-110 μ , sinus afgerond, toppen stomp, doch niet afgerond.

Vorm der bladcellen 4-7-hoekig, isodiametrisch, met rechte begrenzing.

Afmeting der bladcellen: 25-33 μ .

Cellen van de amphygastriën: 15-20 μ .

Randcellen van het blad iets kleiner dan de overige.

Dikte van de celwand: $\frac{1}{2}$ -1 μ , de buitenwand van de randcellen zeer dun.

Chloroplasten rond, korrelig, ca 3 μ .

Olielichamen: 25-50, elliptisch, glanzend, sterk lichtbrekend, kleurloos, ca 2 μ .

Epidermiscellen van de stengel: dorsaal zijner 3 in de breedte zichtbaar, grootte 25 à 30 x 40 μ .

Perianth: 850 μ lang, 400 μ breed, groen, later bruin-grijs, zeer kort gesteeld, zijdelings uit de tak komend, opgeblazen, geplooid, boven gesloten op kleine opening na, waaromheen vijf 75 μ lange tanden.

In het plukje mos, waartussen *Lejeunea* werd gevonden, werden verder waargenomen: vrij veel *Lophocolea bidentata*, enkele takjes *Plagiothecium neglectum*, een takje *Oxyrrhynchium prae-longum* en een takje *Radula complanata*. Het zou geheel onderaan een vochtig deel van een eikenstronk gevonden zijn.

De vindplaats is een hoog opgaand eikenhakhoutbos met enkele populieren, hazelaars en kamperfoelie. De bodem bestaat uit rivierklei bedekt met enig boshumus en gedraineerd met enige ondiepe greppels. Als hogere planten werden waargenomen: *Primula vulgaris*, *Anemone nemorosa*, *Arum maculatum*, *Adoxa moschatellina*, *Allium vineale*, alle in relatief gering aantal en plaatselijk.

Na determinatie van *Lejeunea* werd het bos opnieuw bezocht om de vindplaats nauwkeuriger te beschrijven, doch helaas werd de soort niet teruggevonden. Wel werden gevonden: *Atrichum undulatum*.

Ctenidium molluscum, plaatselijk veel op de grond.

Dicranella heteromalla, plaatselijk.

Eurhynchium striatum, tussen *Ctenidium*.

Fissidens bryoides, vrij regelmatig op boomstronken.

Fissidens taxifolius, plaatselijk.

Homalia trichomanoides, plaatselijk op boomstronken.
Isothecium myosuroides.
Isothecium myurum, beide vrij regelmatig op boomstronken.
Mnium hornum, zeer veel op boomstronken.
Mnium punctatum, vrij veel.
Mnium undulatum, weinig.
Oxyrrhynchium praelongum, regelmatig.
Plagiothecium neglectum propaguliferum, vrij veel onderaan stronken.
Thuidium tamariscinum, op dode tak.

Calypogeia fissa, veel op de grond.
Cephalozia bicuspidata, weinig.
Chiloscyphus polianthus, vrij veel, vooral tussen *Mnium punctatum*.
Lejeunea cavifolia, niet weer gevonden.
Lophocolea bidentata, veel.
Plagiochila asplenoides, vrij veel los op de grond.
Radula complanata, plaatselijk op vochtige boomstronken.

LEPTODONTIUM FLEXIFOLIUM IN SOEST

door H.G.M. Taris

Enige weken geleden nam ik een van 'n rieten dak losge-
 raakt stukje mos mee naar huis, waar microscopisch onderzoek
 uitwees, dat ik het geluk had *Leptodontium flexifolium* gevon-
 den te hebben. Sinds enige maanden had ik naar aanleiding van
 de artikelen in *Buxbaumia* over dit mos, met steeds minder hoop
 een twintigtal rieten daken in Soest en omgeving speciaal op
 dit mos onderzocht. Eind november 1963 werd tenslotte de ijver
 beloond.

De boerderij waarop *L. flexifolium* voorkomt ligt aan de
 rand van Soest, hoek Ferdinand Huycklaan - Kerkdwaarsstraat, hij
 dateert uit 1875. Het dak is in de loop der jaren vernieuwd
 en voor het grootste deel zonder mosbegroeiing. 'n Klein ge-